

بررسی متوسط پرداختی سازمان تامین اجتماعی به مستمری بگیران و مقایسه آن با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران در سال ۱۳۷۹

پژوهشگر: محمد رضا حاجی بابایی

مشاوران: دکتر مصطفی اقلیما، دکتر ایرج کریمی

چکیده پژوهش

این پژوهش با هدف تعیین و مقایسه متوسط پرداختی سازمان تامین اجتماعی به مستمری بگیران (بازنشسته، ازکارافتاده کلی و بازمانده بیمه شده متوفی) تحت پوشش آن سازمان در استان تهران در سال ۱۳۷۹ با متوسط هزینه های خانوار که از سوی بانک مرکزی ایران اعلام می شود انجام شده است. حجم نمونه مورد مطالعه ۳۱۷۸ نفر می باشد که با استفاده از فرمول

$n = p(1-p) \cdot z^2 / d^2$ از بین ۳۵۴۱۳۲ نفر مستمری بگیر در استان تهران انتخاب شده اند. جهت آزمون فرضیه ها از آمار توصیفی و استنباطی، آنالیز واریانس یک راهه، t ، توکی استفاده شد. فرضیه های این پژوهش و نتایج مربوط به آزمونهای انجام شده شرح زیر می باشد

۱- بین متوسط پرداختی به مستمری بگیران بازنشسته با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران تفاوت معنی داری وجود دارد. این فرضیه با انجام آزمون t تک متغیری تایید شد.

۲- بین متوسط پرداختی به مستمری بگیران ازکارافتاده کلی (ناشی و غیرناشی ازکار) با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران تفاوت معنی داری وجود دارد. این فرضیه با انجام آزمون t تک متغیری تایید شد.

۳- بین متوسط پرداختی بابت بیمه شده متوفی تحت پوشش سازمان با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران تفاوت معنی داری وجود دارد. این فرضیه با انجام آزمون t تک متغیری تایید شد.

۴- متوسط پرداختی به مستمری بگیران در بین زنان و مردان مستمری بگیر یکسان است. این فرضیه با انجام آزمون t برای گروههای مستقل تایید نگردید.

۵- بین متوسط پرداختی به گروههای مستمری بگیر بازنشسته، ازکارافتاده کلی و بازمانده بیمه شده متوفی تفاوت معنی داری وجود دارد. این فرضیه با انجام آزمون آنالیز واریانس تایید شد.

۶- متوسط پرداختی به بازنشستگان از سایر گروههای مستمری بگیر بالاتر است. این فرضیه با انجام آزمون توکی تایید گردید.

سازمانها را از اهداف مربوطه دور می کنند بلکه به احتیاجات فردینیز پاسخی مثبت نمی دهند. هر فردی به این امید جوانی خود را در سازمانی به پیری میرساند که در زمانی دیگر که قادر به انجام کار نیست نسبت به آینده خود و خانواده اش دچار نگرانی نبوده و برای تامین آتیه ناچار به انجام هرکاری نباشد و اگر افراد شاغل در حین تلاش برای تامین زندگی در زمان حال نگران آینده مبهم و تاریک باشند مسلماً آن انگیزه و اطمینان خاطر لازم را برای ایفای نقش موثر در سازمانها نخواهند داشت.

بنابراین اگر نظام بیمه و بازنشستگی بتواند روشهای حمایتی خود را به نحوی تنظیم نماید تا مستمری بگیران تحت پوشش به دلیل عدم کفایت دریافتی ها با هزینه ها در تنگناهای اقتصادی قرار نگرفته و با مشکلات متعدد دست به گریبان نباشند مسلماً این امر بردلبستگی و علاقه کارکنان شاغل در سازمان ها و موسسات مختلف اثراتی مثبت داشته و بر انگیزه آنان برای تلاش و کوشش بیشتر خواهد افزود زیرا شاغلان و نیروهای مولد جامعه بانگاه به وضعیت اقتصادی، معیشتی و اجتماعی آنان تصویری از آینده خود را ترسیم می کنند. با این ویژگی شامل در کیفیت زندگی و تامین فردی، اجتماعی و اقتصادی مستمری بگیران از اهمیت فراوان برخوردار بوده و بدون تردید برای ارتقای کیفیت زندگی کاری نیروهای مولد کشور، باید به کیفیت زندگی و تامین معیشت مستمری بگیران و ارتقای وضعیت اقتصادی و اجتماعی آنان پرداخت.

موضوع پژوهش

بررسی و تعیین متوسط پرداختی سازمان تامین اجتماعی به مستمری بگیران و مقایسه آن با متوسط هزینه خانوار در استان تهران در سال ۱۳۷۹

اهداف پژوهش:

هدف آرمانی

فراهم آوردن زمینه مناسب برای متعادل ساختن میزان پرداخت مستمریها با هزینه های زندگی به منظور تامین معیشت مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی است.

هدف کلی

بررسی و تعیین متوسط پرداختی سازمان تامین اجتماعی به مستمری بگیران و مقایسه آن با متوسط هزینه های خانوار استان تهران در سال ۱۳۷۹

اهداف ویژه

۱- تعیین متوسط پرداختی به مستمری بگیران بازنشسته تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی در استان تهران در سال ۷۹

۲- تعیین متوسط پرداختی به مستمری بگیران از کار افتاده کلی (ناشی و غیرناشی از کار) تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی در استان تهران در سال ۷۹

۳- تعیین متوسط پرداختی بابت بازمانده بیمه شده متوفی تحت پوشش سازمان در استان تهران در سال ۷۹

۴- مقایسه متوسط پرداختی به مستمری بگیران بازنشسته با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران در سال ۷۹

۵- مقایسه متوسط پرداختی به مستمری بگیران از کار افتاده کلی (ناشی و غیرناشی از کار) با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران در سال ۷۹

۶- مقایسه متوسط پرداختی به بازمانده بیمه شده متوفی با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران در سال ۷۹

۷- مقایسه مستمری بگیران بر حسب نوع مستمری برقرار شده و سابقه خدمت

تامین اجتماعی به هزینه های خانوار در استان تهران در سال ۱۳۷۹.

ب: قلمرو مکانی

عبارت است از شعبات منتخب در استان تهران و مستمیری بگیریانی که از این شعبات مستمیری خود را دریافت می دارند.

روش و مراحل پژوهش

نوع پژوهش

این پژوهش توصیفی و تحلیلی و از نوع کاربردی است. تحقیق از این دیدگاه به یافتن پاسخ کاربردی برای مشکلاتی که مطرح است نظر دارد. برخورد با مساله ای اساس این نوع تحقیق می باشد. در این شیوه سعی بر این است تا ضمن بیان مسائل و مشکلات راهکارهایی نیز جهت کاهش یا رفع مسائل ارایه گردد.

جامعه آماری مورد مطالعه و روش نمونه گیری

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش کلیه مستمیری بگیریان تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی در استان تهران است که بالغ بر ۳۵۴۱۳۲ نفر می باشد. حجم نمونه مورد مطالعه با استفاده از فرمول $n = p(1-p) * z^2 / d^2$ بمیزان ۳۱۷۸ نفر تعیین شد که به نسبت جمعیت سه گروه مستمیری بگیری بر حسب شعبات منتخب تقسیم و از هر گروه تعداد مورد نیاز انتخاب گردید.

زمان پژوهش

این پژوهش از تاریخ ۱۳۸۰/۳/۱ آغاز و تا پایان تیرماه سال ۱۳۸۱ بطول انجامید. این بررسی کلیه مستمیری بگیریان تحت پوشش که مستمیری خود را تا پایان سال ۱۳۷۹ توسط شعبات منتخب در استان تهران دریافت نموده اند در برمی گیرد.

۸- مقایسه مستمیری بگیریان بر حسب نوع مستمیری برقرار شده و سالهای دریافت مستمیری

فرضیه اصلی پژوهش

فرضیه اصلی پژوهش در این بررسی به شرح زیر است:
بین متوسط پرداختی به مستمیری بگیریان تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی در استان تهران با متوسط هزینه های خانوار تفاوت معنی داری وجود دارد.

فرضیه های جزئی

۱- بین متوسط پرداختی به مستمیری بگیریان بازنشسته با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران تفاوت معنی داری وجود دارد.

۲- بین متوسط پرداختی به مستمیری بگیریان از کار افتاده کلی (ناشی و غیرناشی از کار) با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران تفاوت معنی داری وجود دارد.

۳- بین متوسط پرداختی بابت بیمه شده متوفی تحت پوشش سازمان با متوسط هزینه های خانوار در استان تهران تفاوت معنی داری وجود دارد.

۴- متوسط پرداختی به مستمیری بگیریان در بین زنان و مردان مستمیری بگیری یکسان است.

۵- بین متوسط پرداختی به گروههای مستمیری بگیری بازنشسته، از کار افتاده کلی و بازمانده بیمه شده متوفی تفاوت معنی داری وجود دارد.

۶- متوسط پرداختی به بازنشستگان از سایر گروههای مستمیری بگیری بالاتر است.

قلمرو تحقیق

الف: قلمرو موضوع:

مستمیری بگیریان بر حسب نوع مستمیری مورد استفاده و مقایسه آن با متوسط بررسی متوسط پرداختی سازمان

ابزارگردآوری اطلاعات

چون اطلاعات از روی پرونده مستمری بگیران استخراج گردید لذا ابزار گردآوری اطلاعات در این بررسی فرم هایی است که اطلاعات مورد نیاز را با در نظر گرفتن موارد زیر جمع آوری کرده است

- سن

- جنس

- تعداد افراد تحت تکفل

- سابقه خدمت

- مبلغ دریافتی

- نوع مستمری

اعتبار ابزار گردآوری اطلاعات

بمنظور سنجش ابزار گردآوری اطلاعات ۱۰ پرونده مربوط به هریک از مستمری بگیران بر حسب نوع مستمری و جمعاً ۳۰ پرونده مورد بررسی قرار گرفت که نتیجه حاصل اعتبار فرم تهیه شده جهت جمع آوری اطلاعات را تایید نمود.

روش جمع آوری اطلاعات و چگونگی دسترسی به

اسناد و مدارک لازم

در پژوهش حاضر از دوشیوه زیر برای جمع آوری اطلاعات استفاده شد

الف: روش استنادی (کتابخانه ای) جهت بررسی های نظری پیرامون قوانین و بخشنامه های مربوط به تامین اجتماعی و انواع مستمری های پرداختی.

ب: روش میدانی که در این شیوه از فرم طراحی شده بر اساس متغیرهایی چون سن، جنس، تاریخ تولد، سابقه خدمت، تعداد افراد تحت تکفل، تاریخ برقراری مستمری و میزان دریافتی استفاده گردید.

ج: انجام مصاحبه در مواردی که اطلاعات دقیق نبوده است

جهت دستیابی به اطلاعات مورد نیاز پژوهش ضمن اخذ معرفی نامه، به مدیریت کل تامین اجتماعی استان تهران، شعبات سازمان، مرکز راهبری سیستم ها در سازمان تامین اجتماعی، مرکز پژوهش تامین اجتماعی، بانک مرکزی ایران، مرکز آموزش مدیریت دولتی، سازمان بازنشستگی کل کشور، مرکز آمار ایران و... مراجعه گردید روش تحلیل داده ها

در این پژوهش علاوه بر استفاده از جداول توزیع فراوانی، ترسیم نمودار، تعیین نقاط درصدی و میانگین،

- برای آزمون فرضیه اصلی چون متوسط پرداختی به مستمری بگیران با متوسط هزینه خانوار مقایسه می شود بنا بر این آزمون ۲ تک متغیری استفاده شد.

- برای آزمون های فرضیه های یکم، دوم و سوم که مقایسه متوسط پرداختی به مستمری بگیران بازنشسته «۱»، از کار افتاده کلی «۲» و بازنمانده بیمه شده فوتی «۳» است از آزمون تک متغیری استفاده شد.

- برای آزمون فرضیه چهارم چون متوسط پرداختی دو گروه مستقل زن و مرد با هم مقایسه می شود بنابراین از آزمون برای گروه های مستقل استفاده شد.

- برای آزمون فرضیه پنجم از تحلیل واریانس یک راه استفاده گردید.

- برای آزمون فرضیه ششم نیز از آزمون نقیصی توکی استفاده گردید.

نتایج

از این پژوهش که با هدف بررسی متوسط پرداختی به مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی و مقایسه آن با

- بیشترین سن فعلی مستمری بگیران بازنشسته بافراوانی ۹۰ درصد درگروه سنی ۶۰ سال و بیشتر و کمترین با ۰/۰۸ درصد درگروه سنی ۴۹-۴۰ سال می باشند .

- بیشترین سن فعلی ازکارافتادگان درگروههای ۵۰ تا ۶۰ سال و بیشتر با ۲۳/۷۵ درصد و کمترین با ۱/۸۸ درصد درگروه سنی ۲۹-۱۹ سال است .

- ازکل مستمری بگیران مورد بررسی به تعداد ۳۱۷۸ نفر، ۵/۶۳ درصد از آنان دارای ۲-۱ فرزند تحت تکفل و کمترین با ۰/۲۵ درصد دارای بیش از ۶ فرزند هستند و ۸/۱۲ درصد از مستمری بگیران دارای فرزند تحت تکفل نمی باشند .

- متوسط کل پرداختی به مستمری بگیران مورد بررسی در سال ۱۳۷۹، مبلغ ۷۴۰۹۵۵ ریال است. متوسط کل پرداختی به مستمری بگیران بازنشسته در سال «۱۳۷۹» ۸۹۲۱۱۶ ریال، متوسط پرداختی به کارافتادگان ۷۹۷۵۴۹ ریال و متوسط پرداختی بابت بیمه شده فوتی ۶۳۱۹۰۴ ریال می باشد که تفاوت بارزی بین میانگین های پرداختی بین سه گروه خصوصا پرداختی بابت بیمه شده فوتی با بازنشستگان و ازکارافتادگان وجود دارد .

- فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر معنی دار بودن متوسط پرداختی به مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی در مقایسه با متوسط هزینه های ناخالص خانوار در استان تهران با استفاده از آزمون (t) تک متغیری آزمون شد که وجود رابطه معنی دار بین متوسط ها تایید، لذا فرضیه اصلی پژوهش تایید گردید.

- با استفاده از آزمون (t) تک متغیری فرضیه معنی دار بودن تفاوت بین متوسط پرداختی به مستمری بگیران بازنشسته با متوسط هزینه خانوار آزمون شد. نتیجه نشان داد بین متوسط های پرداختی به مستمری بگیران

متوسط هزینه های خانوار در استان تهران در سال ۱۳۷۹ انجام گرفت نتایج زیر حاصل گردید :

- ازکل نمونه انتخاب شده به تعداد ۳۱۷۸ نفر ۳۸/۷۰۰ درصد را بازنشستگان، ۵/۰۳ درصد را ازکارافتادگان کلی و ۵۶/۲۷ درصد را بیمه شدگان فوت شده که افراد تحت تکفل آنها بر اساس قانون تامین اجتماعی مستمری دریافت می دارند تشکیل می دهند .

- ازکل بازنشستگان به تعداد ۱۲۳۰ نفر، ۹۲/۷۶ درصد را مردان و ۷/۲۴ درصد را زنان تشکیل می دهند .
- ازکل کارافتادگان به تعداد ۱۶۰ نفر، ۹۳/۷۵ درصد مرد و ۶/۲۵ درصد زن هستند .

- ازکل بیمه شدگان فوتی به تعداد ۱۷۸۸ نفر، ۹۹/۸۹ درصد مرد و ۰/۱۱ درصد زن می باشند .

- از نظر سن در زمان برقراری مستمری، بیشترین گروه از مستمری بگیران درگروه سنی ۶۰ سال و بیشتر و کمترین درگروه سنی ۲۹-۱۹ سال مشمول برقراری مستمری شده اند.

- درگروه بازنشستگان ۶۵/۶۱ درصد درگروه سنی ۶۰ سال و بیشتر و ۰/۸۹ درصد درگروه سنی ۴۹-۴۰ سال مشمول مستمری گردیده اند .

- درگروه ازکارافتادگان ۳۹/۳۷ درصد درگروه سنی ۴۹-۴۰ و کمترین با ۱/۲۵ درصد درگروه سنی ۶۰ سال و بیشتر از مزایای ازکارافتادگی برخوردار شده اند .

- ازکل بیمه شدگان فوتی با تعداد ۱۷۸۸ نفر، ۴۴/۰۷ درصد درگروه سنی ۶۰ سال و بیشتر و کمترین که ۳/۳ درصد می باشند درگروه سنی ۲۹-۱۹ سال با ماندگان آنها مشمول مستمری شده اند.

- فرضیه بالاتر بودن مستمری پرداختی به بازنشستگان درمقایسه با سایر گروههای مستمری بگیر با استفاده از آزمون توکی تایید گردید.

- با توجه به طبقه بندی مستمری های پرداختی ۵۱/۳۵ درصد از مستمری های پرداختی بین گروه ۷۵۰۰۰۰-۶۰۰۰۰۰ ریال و کمترین با ۰/۴۱ در طبقه ۱۵۰۰۰۰۰ ریال قرار دارد.

- بیشترین سابقه خدمت در بین مستمری بگیران با ۲۷/۷۲ درصد در گروه ۱۴-۱۰ سال و کمترین با ۹/۶ درصد مربوط به سابقه خدمت ۹-۵ سال می باشد.

- ۲۱/۷۱ درصد از بازنشستگان دارای سابقه خدمت بیشتر از ۲۵ سال، ۳۵/۶۲ درصد از کارافتادگان و ۲۶/۶۸ درصد از بیمه شدگان فوتی هر کدام دارای سابقه خدمت ۱۴-۱۰ بوده اند.

- بیشترین سالیهای دریافت مستمری با ۲۴/۴۴ درصد در گروه کمتر از ۵ سال و کمترین با ۲/۹۶ درصد به گروههای دریافت مستمری با ۲۵ سال و بیشتر از آن می باشد.

تحلیل نتایج

بمنظور دستیابی به متوسط پرداختی سازمان تامین اجتماعی به مستمری بگیران تحت پوشش و مقایسه آن با متوسط هزینه های خانوار این پژوهش انجام شده است. این مطالعه نشان داد بین متوسط پرداختی سازمان به گروههای مختلف مستمری بگیر (بازنشسته، ازکارافتاده و بازمانده بیمه شده متوفی) با متوسط هزینه خانوار تفاوت قابل ملاحظه ای وجود دارد که در ادامه به ارایه نتایج حاصل بشرح زیر می پردازیم

بازنشسته با متوسط هزینه های ناخالص خانوار در استان تهران تفاوت معنی دار وجود دارد. لذا فرضیه ی فوق تایید گردید.

- با استفاده از آزمون (t) تک متغیری فرضیه معنی دار بودن تفاوت بین متوسط پرداختی به مستمری بگیران از کارافتاده کلی با متوسط هزینه خانوار آزمون شد. نتیجه حاصله بیانگر وجود تفاوت معنی دار بین متوسط های پرداختی به مستمری بگیران از کارافتاده کلی با متوسط هزینه های ناخالص خانوار در استان تهران است. لذا فرضیه ی فوق تایید شد.

- با استفاده از آزمون (t) تک متغیری فرضیه معنی دار بودن تفاوت بین متوسط پرداختی به مستمری بگیران بازمانده بیمه شده متوفی با متوسط هزینه خانوار آزمون شد. نتیجه نشان داد بین متوسط پرداختی به بازماندگان بیمه شده فوتی با متوسط هزینه ناخالص خانوار در استان تهران تفاوت معنی داری وجود دارد. لذا فرضیه ی فوق تایید گردید.

- فرضیه مبنی بر یکسان بودن متوسط مستمری پرداختی به زنان و مردان مستمری بگیر با استفاده از آزمون (t) تک متغیری برای گروههای مستقل آزمون شد. نتیجه نشان از عدم تایید فرضیه مذکور و بیانگر عدم یکسان بودن متوسط پرداختی به زنان و مردان مستمری بگیر است.

- فرضیه وجود رابطه معنی دار بین متوسط پرداختی به مستمری بگیران بر حسب نوع مستمری برقرار شده با استفاده از آنالیز واریانس یک طرفه تایید شد.

جدول شماره ۱- توزیع متوسط پرداختی به مستمری بگیران برحسب نوع مستمری و جنس

در استان تهران در سال ۱۳۷۹

متوسط	جنس و متوسط پرداختی (ریال)		نوع مستمری
	زن	مرد	
۸۹۲۱۱۶	۶۷۶۴۶۷	۹۰۸۹۳۷	بازنشسته
۷۹۷۵۴۹	۵۸۱۴۳۵	۸۱۱۹۵۷	ازکارافتاده کلی
۶۳۱۹۰۴	۶۳۹۲۶۵	۶۳۱۸۹۶	بیمه شده فوتی
۷۴۰۹۵۵	۶۶۶۳۲۱	۷۴۳۴۰۵	متوسط کل

* جدول شماره ۱ از مجموعه جداول فصل چهارم پژوهش

* - متوسط ماهانه هزینه ناخالص خانوار در استان تهران

در سال ۱۳۷۹، مبلغ ۳۱۹۳۱۵۱ ریال بوده است.

الف: فرضیه وجود رابطه معنی دار بین متوسط پرداختی

به مستمری بگیران تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی

با متوسط هزینه خانوار در استان تهران با استفاده

از آزمون (t) تک متغیری تایید شد.

متوسط هزینه ناخالص خانوار در استان تهران بر اساس

اعلام بانک مرکزی در سال ۱۳۷۹ ماهیانه مبلغ

۳۱۹۳۱۵۱ ریال است که در مقایسه با متوسط پرداختی به

مستمری بگیران بمبلغ ۷۴۰۹۵۵ ریال (جدول شماره

۱) اختلاف فاحشی را نشان می دهد. مقایسه متوسط هزینه

ناخالص خانوار و متوسط پرداختی به مستمری بگیران

نشان می دهد که متوسط هزینه خانوار در استان تهران

تقریباً ۴/۳ برابر بیشتر از متوسط پرداختی به مستمری

بگیران است. در واقع مبلغ پرداختی سازمان تامین اجتماعی

به مستمری بگیران توانسته حدود ۲۳ درصد از هزینه های

خانوار را پوشش دهد. طبق جدول شماره «۲» که روند ا

فزایش مستمریها و میزان آنرا طی سالهای مختلف نشان

می دهد وجود اختلاف عمیق بین متوسط مستمری های

پرداختی با متوسط هزینه های خانوار شاید بدلیل وجود

ثبات نسبی در افزایش مستمری ها طی دوره زمانی ۱۳۶۸-

۱۳۶۰ بوده که ترمیم قابل ملاحظه ای در مستمری ها انجام

نشده است. هر چند سازمان تامین اجتماعی از سال

۱۳۶۹ بمنظور رعایت ماده ۹۶ قانون تامین اجتماعی (طبق

این ماده سازمان مکلف است میزان کلیه مستمری های

بازنشستگی، ازکارافتادگی کلی و مجموع مستمری

بازماندگان را در فواصل زمانی که حداکثر از سالی یکبار

کمتر نباشد با توجه به افزایش هزینه زندگی با تصویب

هیئت وزیران به همان نسبت افزایش دهد) وهم چنین حفظ

قدرت خرید مستمری بگیران هر ساله مبلغ مستمری ها را

افزایش داده است اما بنظر می رسد افزایش های انجام

شده متناسب با میزان افزایش هزینه زندگی با احتساب

نرخ تورم نبوده و این امر سبب گردیده تا اختلاف زیادی بین متوسط مستمری های پرداختی با متوسط هزینه های زندگی بوجود آید.

جدول شماره ۲- روند افزایش مستمری ها در سازمان تامین اجتماعی طی دوره زمانی ۱۳۶۰-۱۳۷۹

سال	میزان افزایش
۱۳۶۰	—
۱۳۶۱	—
۱۳۶۲	—
۱۳۶۳	—
۱۳۶۴	۵۰۰۰ ریال
۱۳۶۵	۵۰۰۰ ریال
۱۳۶۶	۲۰۰۰ ریال
۱۳۶۷	—
۱۳۶۸	—
۱۳۶۹	۵%
۱۳۷۰	۱۰۰۰۰ ریال
۱۳۷۱	۲۰%
۱۳۷۲	۲۵%
۱۳۷۳	۲۰% + ۱۰۰۰۰ ریال + ۵۰۰۰ ریال ازای هر سال سابقه بیش از ۲۰ سال
۱۳۷۴	۱۷% + ۱۰۰۰۰ ریال + ۵۰۰۰ ریال ازای هر سال سابقه بیش از ۲۰ سال
۱۳۷۵	۱۶/۶% + ۲۰۰۰۰ ریال به ازای هر سال سابقه بیش از ۲۰ سال
۱۳۷۶	۲۵% + ۲۰۰۰۰ ریال به ازای هر سال سابقه بیش از ۲۰ سال
۱۳۷۷	۱۷/۵%
۱۳۷۸	۱۶/۵%
۱۳۷۹	۱۸% + ۵% حداقل دسال ۷۸ برستمزد ای کسانی که بیش از ۲۵ سال سابقه دارند.

* - منبع: روزنامه آتیه، شماره مسلسل ۲۶۷، سال ۱۳۷۹، صفحه ۱۰

جدول شماره ۳- روند نوسانات حداقل و حداکثر پرداخت مستمری درسالهای مختلف

سال	حداقل مستمری (ریال)	حداکثر مستمری (ریال)	نسبت حداکثر مستمری به حداقل مستمری
۱۳۶۰	۱۹۰۰۰	۸۶۳۰۰	۴,۵۳
۱۳۶۱	۱۹۰۰۰	۸۶۳۰۰	۴,۵۳
۱۳۶۲	۱۹۰۰۰	۸۶۳۰۰	۴,۵۳
۱۳۶۳	۱۹۰۰۰	۸۶۳۰۰	۴,۵۳
۱۳۶۴	۲۱۶۰۰	۸۶۳۰۰	۴,۵۳
۱۳۶۵-	۲۱۶۰۰	۸۶۳۰۰	۴,۵۳
۱۳۶۶	۲۲۸۰۰	۸۶۳۰۰	۴,۵۳
۱۳۶۷	۲۴۹۰۰	۹۰۰۰۰	۳,۶۱
۱۳۶۸	۲۴۹۰۰	۹۰۰۰۰	۳,۶۱
۱۳۶۹	۳۰۰۰۰	۱۴۶۶۶۷	۴,۸۹
۱۳۷۰	۵۰۰۰۰	۱۴۶۶۶۷	۲,۹۳
۱۳۷۱	۶۸۰۰۰	۱۸۱۵۰۰	۲,۶۷
۱۳۷۲	۸۹۸۲۰	۱۸۱۵۰۰+دوسوم (مابه التفاوت)	-
۱۳۷۳	۱۱۶۸۲۰	۱۸۱۵۰۰+دوسوم (مابه التفاوت)	-
۱۳۷۴	۱۵۹۹۹۰	۲۱۷۸۰۰+دوسوم (مابه التفاوت)	-
۱۳۷۵	۲۰۷۲۱۰	۲۵۴۱۰۰+دوسوم (مابه التفاوت)	-
۱۳۷۶	۲۵۴۴۶۰	۲۹۰۴۰۰+دوسوم (مابه التفاوت)	-
۱۳۷۷	۳۰۱۵۳۰	۳۲۶۷۰۰+دوسوم (مابه التفاوت)	-
۱۳۷۸	۳۶۱۸۳۰	۳۶۳۰۰۰+دوسوم (مابه التفاوت)	-
۱۳۷۹	۴۵۸۰۲۰	-	-

* - آتیه ۱۳۷۹، شماره ۲۶۷، ص ۱۰

متوسط هزینه های خانوار در استان تهران

تفاوت معنی داری وجود دارد.»

- متوسط پرداختی مستمری بگیر بازنشسته از سازمان
تامین اجتماعی در سال ۱۳۷۹ ۱۹۲۱۱۶ ریال و متوسطب: فرضیه یکم، دوم و سوم « بین متوسط
پرداختی به مستمری بگیران (۱) بازنشسته
(۲) از کار افتاده کلی و (۳) بیمه شده متوفی با

نتیجتاً درآمد کمتری از مردان جهت پرداخت حق بیمه داشته اند و احتمالاً این امر در تفاوت مستمری زنان و مردان موثر بوده است. البته عوامل دیگری نظیر نوع شغل، میزان تحصیلات مساوی نبوده و بر میزان پرداخت مستمری تاثیر گذار است.

د: فرضیه پنجم « بین متوسط پرداختی به گروههای مستمری بگیر بازنشسته، از کار افتاده کلی و بازمانده بیمه شده متوفی تفاوت معنی داری وجود دارد ».

- بر اساس نتایج بدست آمده، از آزمون تحلیل واریانس یک راهه برای تایید یا رد فرضیه فوق استفاده شد. با توجه به آزمون، فرضیه مذکور با اطمینان ۹۵ درصد تایید گردید که بیانگر وجود تفاوت بین سه گروه مستمری بگیران مورد بررسی می باشد. در حالیکه متوسط مستمری بگیران بازنشسته مبلغ ۸۹۹۲۱۶ ریال است این متوسط در بین مستمری بگیران از کار افتاده کلی ۷۹۷۵۴۹ ریال و متوسط مستمری پرداختی به بازماندگان بیمه شده فوتی بمیزان ۶۳۱۹۰۴ ریال می باشد که نشاندهنده وجود تفاوت بین سه گروه مستمری بگیران است. احتمالاً این تفاوت ناشی از وجود سابقه بیشتر در پرداخت حق بیمه بین بازنشستگان با بیمه شدگان از کار افتاده کلی و بیمه شده فوتی و از طرف دیگر بدلیل برخورداری بازنشستگان و از کار افتادگان از مزایای قانونی حق عائله مندی باشد که بازماندگان بیمه شده فوتی مرد از آن برخوردار نیستند.

ذ: فرضیه ششم « متوسط پرداختی به بازنشستگان از سایر گروههای مستمری بگیر بالاتر است »

- برای تایید یا رد فرضیه موصوف از آزمون توکی استفاده شد که فرضیه مورد نظر تایید گردید. همچنانکه

هزینه ناخالص خانوار ۳۱۹۳۱۵۱ ریال بوده است که این امر نشان از اختلاف بین متوسط های مذکور می باشد. این اختلاف در مورد از کار افتادگان با متوسط ۷۹۷۵۴۹ ریال و بازمانده بیمه شده فوتی بمبلغ ۶۳۱۹۰۴ ریال نیز وجود دارد که بیانگر تنگناهایی است که مستمری بگیران با آن روبرو می باشند. چنانچه متوسط پرداختی به مستمری بگیران راباهزینه های خانوار مقایسه کنیم مشاهده می شود که پرداختی سازمان تامین اجتماعی به بازنشستگان، از کار افتادگان و بازماندگان به ترتیب حدود ۲۵،۲۸ و ۲۰ درصد از هزینه های خانوار آنها را تامین می کند.

ج: فرضیه چهارم « متوسط پرداختی به مستمری بگیران در بین زنان و مردان مستمری بگیر یکسان است ».

متوسط پرداختی به مستمری بگیران مرد در سال ۱۳۷۹ مبلغ ۷۴۴۰۵ ریال است در حالیکه در بین زنان مستمری بگیر متوسط مذکور ۶۶۶۳۲۱ ریال می باشد. آزمون (t) بعمل آمده نشان از عدم تایید فرضیه با ۹۵ درصد اطمینان است. احتمالاً تفاوت مذکور می تواند بععل زیر باشد.

- معمولاً سابقه خدمت مردان بیشتر از زنان می باشد که این امر بر مبلغ مستمری طبق فرمول مربوط که متوسط دوسال آخر ضربدر سنوات خدمت تقسیم بر ۳۰ است اثر دارد.

- معمولاً مردان دریافتی های دیگر چون حق اولاد، حق عائله مندی دارند که (حداکثر تاسه فرزند) که خانم ها اکثراً از آن برخوردار نیستند.

- با توجه به شرایط اقتصادی اجتماعی معمولاً زنان بیشتر در ساعت موظف در محل کار حضور داشته که

مبلغ ۸۹۲۱۱۶ ریال است که با متوسط پرداختی به کارافتادگان کلی بمبلغ ۷۹۷۵۴۹ ریال و پرداختی بابت بیمه شده متوفی به مبلغ ۶۳۱۹۰۴ ریال طبق آزمون انجام شده تفاوت معنی دار وجود دارد همچنین میزان متوسط پرداختی مستمری به زنان بمبلغ ۶۶۶۳۲۱ ریال بطور قابل ملاحظه ای از متوسط مردان بمبلغ ۷۴۳۴۰۵ ریال کمتر است.

درفرضیه شماره ۴ اشاره شد احتمالاً تفاوت بین متوسط پرداختی مربوط به بازنشستگان و سایر گروههای مستمری بگیر درنوع شغل ونظایر آن می باشد .
براساس نتایج حاصله متوسط پرداختی سازمان به مستمری بگیران درسال ۱۳۷۹ بمبلغ ۷۴۰۹۵۵ ریال و متوسط هزینه ناخالص خانوار ۳۱۹۳۱۵۱ ریال بوده که نشانگر اختلاف فاحش بین متوسط های مذکور می باشد علاوه براین، متوسط مستمری پرداختی به بازنشستگان

منابع

- ابراهیمی، محمد حسین، بیمه و تامین اجتماعی دراسلام ۱۳۷۵،
دوبار، کهنسالی، جلد ۱ و ۲
- طالب، مهدی، تامین اجتماعی، آستان قدس رضوی
بنیادفرهنگی، مشهد، ۱۳۶۸،
- فیض زاده، علی ومدنی، سعید، تامین اجتماعی ورفاه
«شاخص شناسی برای تبیین وسنجش» فصل نامه تامین
اجتماعی، سال دوم، شماره چهارم، موسسه عالی پژوهش
تامین اجتماعی، ۱۳۷۸،
- مرکز پژوهش تامین اجتماعی، نظام رفاه و تامین اجتماعی
۱۳۷۸،
- همایون پور، هرمز، نظام بیمه اجتماعی درنروژ، فصل نامه
تامین اجتماعی، سال دوم، شماره دوم، موسسه عالی پژوهش
تامین اجتماعی، ۱۳۷۹،
- جواهری، حسین، تحولات درنظام تامین ورفاه اجتماعی ایالات
متحده آمریکا، فصل نامه تامین اجتماعی سال دوم، شماره دوم
، موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی، ۱۳۷۹،
- توفیق، فیروز، تامین اجتماعی دراتریش، فصل نامه تامین
اجتماعی، سال اول، شماره اول، موسسه عالی پژوهش تامین
اجتماعی، ۱۳۷۸،
- مرکز پژوهش تامین اجتماعی، تامین اجتماعی راهنمای
آموزش کارگران، ۱۳۷۵،
- طالقانی، نوروز، مقدمه ای برتامین اجتماعی، ۱۳۷۴،
- اعتضادپور، تامین اجتماعی درایران، ۱۳۷۵،
- کتابی، احمد، تورم، ماهیت، علل و آثاروراههای مقابله با آن
۱۳۷۸،
- مرکز پژوهش تامین اجتماعی، مجموعه قوانین ومقررات تامین
اجتماعی، ۱۳۷۸،
- شکری، علی، ارزیابی اقتصادی صندوق های بازنشستگی
درایران، موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی، ۱۳۷۵،
- سازمان بازنشستگی کشور، مجموعه مقالات همایش
بازنشستگان کشوری، ۱۳۷۸،
- سازمان بازنشستگی کشور، مجموعه مقالات دومین همایش
بازنشستگان کشور، ۱۳۷۷،

- دستباز، هادی، اصول و کلیات بیمه های شخص ثالث، جلد اول، ۱۳۷۷.
- معاونت فنی و درآمد سازمان تامین اجتماعی، گزارش ۱۹، بررسی سن بازنشستگی و امید زندگی درایران و سایر کشورها، ۱۳۸۰.
- خلیلی شورینی، سیاوش، روشهای تحقیق در علوم انسانی، ۱۳۷۵.
- قانون تامین اجتماعی، ۱۳۵۴.
- مرکز آمار ایران، سالنامه آماری، ۱۳۷۹.
- بانک مرکزی ایران، نتایج بررسی بودجه خانوار در مناطق مختلف شهری، ۱۳۷۹.
- سیف الهی، سیف اله، پژوهشکده میزان، مطالعه و بررسی اقتصای و اجتماعی مستمری بگیران سازمان تامین اجتماعی در سطح تهران، ۱۳۷۵.
- جوهریان، محمد ولی، بیمه برای همه و بزبان همه، ۱۳۵۰.
- پناهی، بهرام، اصول و مبانی نظام تامین اجتماعی، ۱۳۷۶.
- مریدی، سیاوش، فرهنگ بیمه های اجتماعی، ۱۳۷۸.
- اداره کل آموزش تامین اجتماعی، سیر تحول تامین اجتماعی در جهان، ۱۳۶۹.
- اداره کل آموزش تامین اجتماعی، سیر تحول بیمه در جهان و ایران، ۱۳۷۸.
- اداره کل آموزش، سیر تحول تامین اجتماعی در جهان، ۱۳۷۷.
- مرکز آموزش دولتی، نگهداری و حمایت نیروی انسانی (مجموعه پانزدهم)، ۱۳۷۸.
- معاونت فنی و درآمد سازمان، گروه اقتصاد بیمه و برنامه ریزی، راهبرد های تامین اجتماعی و نظام جامع، گزارش شماره ۱۳۸۰، ۱۸.
- معاونت حقوقی، مجلس و بین الملل، مجموعه مقالات و گزارشات امور بین الملل، ۱۳۷۳.

مطالعات فرسنگی

مجله علمی علوم انسانی